

Aspectele specifice lecției în simultan la limba și literatura română

Clasele cu predare - învățare simultană își desfășoară activitatea după același plan de învățământ, respectă același curriculum național ca și clasele cu efective normale, fără a se lua în seamă timpul aflat la dispoziția profesorului și a elevilor pentru realizarea la un nivel optim al obiectivelor de referință prevăzute de programa școlară. Din acest punct de vedere trebuie să precizăm că predarea - învățarea - evaluarea la clasele corelate simultan, în cadrul învățământului gimnazial, reclamă practicarea unui învățământ creativ, suplu, susceptibil variațiilor și îmbunătățirilor. În virtutea caracterului unitar al sistemului de învățământ din țara noastră, al șanselor egale la instrucție și educație, aceeași pregătire trebuie asigurată tuturor copiilor țării, inclusiv al celor din localitățile în care, datorită efectivului mic de elevi, activitatea școlară se desfășoară în condiții de predare - învățare simultană. Secretul succesului activității simultane îl constituie tocmai capacitatea și priceperea profesorului de a asigura, în primul rând, un conținut și forme adecvate exercițiilor de muncă independentă pe care trebuie să le efectueze, precum și de a alterna corect activitatea directă cu munca independentă a elevilor. Analizând cu atenție cele două condiții de predare - învățare, cel la clase cu efective normale și la clase simultane, se poate aprecia că, sub anumite aspecte, activitatea simultană prezintă unele avantaje referitoare la activitatea cu un număr mai mic de elevi și la posibilitățile de formare a deprinderilor de muncă independentă și autocontrol. Totuși, procesul de predare - învățare - evaluare desfășurat la clase simultane solicită un volum mare de lucru pentru profesori, o pregătire temeinică a fiecărei lecții în vederea asigurării unei densități a activităților directe cu elevii, precum și a muncii independente. Realizarea unor astfel de cerințe depinde în mare măsură de maiestria pedagogică a profesorului, de puterea lui de creație, de felul în care cunoaște potențialul fiecărui elev în parte, pentru a acționa în vederea depășirii greutăților specifice predării - învățării. Desigur că fiecare moment în organizarea și desfășurarea activității în condiții simultane își are importanța sa și impune respectarea unor condiții de ordin pedagogic și psihologic. Astfel, gruparea claselor, unul din momentele de început ale organizării, are în vedere:

- o Asigurarea continuității activității profesorului cu același colectiv de elevi;
- o Stabilirea claselor cu care profesorul lucrează simultan, în așa fel încât să nu fie alăturate ca vârstă pentru a asigura desfășurarea muncii independente în condiții corespunzătoare;
- o Repartizarea claselor pe profesori, încă de la terminarea cursurilor anului anterior pentru a acorda acestora timpul necesar studierii cu atenție a programelor școlare la cele două, trei sau patru clase la care vor predă;

Lucrările de specialitate și practică școlară susțin ca la unitățile unde se lucrează în același timp cu două clase, cea mai bună grupare este: clasa a V-a cu a VII-a-a și a VI-a cu a VIII-a. Tot în sfera organizării intră și **întocmirea orarelor**. La școlile cu predare - învățare simultană, orele trebuie să respecte aceleași condiții pedagogice și psihologice, ca și la celelalte unități de învățământ, referitoare la adaptarea elevilor cu activitatea școlară, momente

de efort maxim, de relaxare etc. De asemenea, disciplinele de învățământ se cuplează în orar în așa fel încât să se poată desfășura cu succes atât activitatea directă cu elevii, cât și munca independentă a acestora. Se impune, în asemenea condiții, o anumită suplețe a orarului. Sunt obiecte de învățământ care nu oferă profesorului posibilități optime de alternare a muncii directe cu cea independentă, fapt de care trebuie să se țină seama în întocmirea orarului. Un mod de lucru frecvent întâlnit în școlile cu predare simultană îl prezintă **orarul prelungit** de șase ore zilnic, defalcat în așa fel încât să se lucreze cu o clasă câte două ore separat, primele două ore cu clasa mai mare, iar ultimele două cu clasa mai mică. De altfel, cel puțin în semestrul I, clasa a V-a nu poate lucra împreună cu o altă clasă, deoarece elevii ce se află în procesul de adaptare la activitatea școlară nu au deprinderi de muncă independentă, care, după cum se știe, se formează printr-un proces complex și îndelungat. Un bun orar la clase cu predare simultană se concretizează într-o bună planificare și proiectare didactică punând în evidență intenția de a asigura cea mai bună îmbinare a muncii directe cu munca independentă. Particularitățile muncii simultane la mai multe clase sunt evidente și în pregătirea și desfășurarea orelor. Pentru fiecare lecție și la fiecare clasă, indiferent de vechimea în învățământ, trebuie acordat timpul necesar pregătirii, în care se stabilesc obiectivele instructiv - educative ce vor fi realizate, momentele de activitate directă și independentă, strategiile didactice, mijloacele de învățământ etc. Lecția, în condițiile predării - învățării simultane, are două momente importante și distincte, și anume: **a profesorului cu elevii și munca independentă**. În demersul său didactic, profesorul va porni de la tema lecțiilor, va stabili volumul de cunoștințe pe care le va preda, munca independentă a elevilor, metoda dominantă și celelalte metode, organizarea rațională a timpului afectat pentru lecție, materialul intuitiv, verificarea muncii independente, asigurarea progresului fiecărui elev în ritm propriu, temele pentru acasă etc. Când se pregătește pentru lecție, profesorul stabilește la ce clasă va începe munca directă cu elevii. În cazul în care la ambele clase e necesar să expună un material nou, alegerea clasei cu care va începe munca directă, este mai dificilă. În astfel de situații, este bine să se înceapă cu explicarea materialului nou care cere mai multe eforturi pentru asimilare din partea elevilor. Argumentul adus în sprijinul acestui procedeu este următorul: după expunerea noilor cunoștințe, se va da elevilor o sarcină de lucru independent, determinată de conținutul noilor cunoștințe. Verificarea muncii independente oferă profesorului posibilitatea de a constata în ce măsură elevii și-au însușit noile cunoștințe. Cu această ocazie se corectează eventualele greșeli sau se dau explicații suplimentare pentru înlăturarea nelămuririlor semnalate în cunoștințele elevilor. Dacă profesorul ar explica acest material după ce a lucrat cu cealaltă clasă, munca independentă la care ar antrena clasa ar avea o durată mai scurtă și ca atare n-ar mai fi concludentă, n-ar mai oferi ocazia de a constata în ce măsură și-au însușit elevii cunoștințele, ori care sunt lacunele acestora. Revenind la cele două momente importante ale lecției la clasele simultane, trebuie precizat că în cadrul activității directe, profesorul transmite noile cunoștințe stimulând participarea conștientă a elevilor, folosind metode și procedee care să dezvolte procesele gândirii (analiza, sinteza, comparația, abstractizarea, generalizarea), precum și capacitățile de exprimare, care să trezească interesul pentru învățatură, să formeze priceperi și deprinderi de muncă intelectuală. Activitatea independentă contribuie atât la formarea deprinderilor de lucru individual, cât și la dobândirea unor noi cunoștințe. La limba română, pe lângă însușirea citirii conștiente, corecte și expresive, elevii pot fi deprinși să caute singuri o carte în bibliotecă, să aleagă din cuprinsul cărții un fragment sau o lectură care trebuie să o citească, să identifice cuvintele necunoscute în urma citirii, să le explice cu ajutorul dicționarului, să găsească sensul potrivit al fiecărui cuvânt. Este bine ca de fiecare dată când i se dă ca sarcină să citească un text, elevul să știe cu ce scop desfășoară această muncă (exemplu: pentru a împărți textul în fragmente și a formula ideile principale sau pentru a-i reda conținutul cu cuvintele proprii, ori pentru a reformula acțiunea după ce s-au făcut unele intervenții în desfășurarea ei etc.). Când se dă munca independentă în cadrul lecțiilor de consolidare, se are în vedere ca temele formulate să permită verificarea și

controlul însușirii lecțiilor anterioare, paralel cu utilizarea datelor și formarea deprinderilor de muncă independentă. În organizarea activității independente ulterioare muncii cu profesorul, fișele de muncă independentă pot cuprinde sarcini de muncă diferențiată, în funcție de nivelul, posibilitățile și interesele fiecărui copil. Ele se dovedesc deosebit de utile și au următoarele avantaje:

- o Posibilitatea individualizării sarcinilor în funcție de progresul fiecărui elev;
- o Adunarea și păstrarea fișelor cu temele rezolvate permite o bună cunoaștere a evoluției tuturor elevilor;
- o Cerința de a rezolva sarcinile de pe fișă, îmbina controlul cu autocontrolul, permițând aplicarea principiilor învățământului programat, adaptat nivelului acestor clase;
- o Timpul de lucru este mai bine folosit (rapiditate, liniște) în raport cu temele date pe tablă spre a fi copiate în caiete, sau copierea din manuale, elevii deranjându-se reciproc, când au de rezolvat același exercițiu.

Asemenea fișe se întocmesc pentru fiecare lecție și comportă o muncă suplimentară, care nu constituie o pierdere de timp, dacă o raportăm la economia de timp și energia din cadrul lecțiilor, la atractivitatea și eficiența acestui demers. Profesorul care își desfășoară munca simultan la două sau mai multe clase este într-o permanentă luptă cu timpul, permanenta frământare cum să împartă cele 50 de minute ale fiecărei lecții. Experiența a dovedit că a obținut rezultate frumoase, cel care a câștigat această luptă, care a gândit dinainte cum trebuie să acopere fiecare minut cu activitățile cele mai eficiente, cel care și-a format colectivele de elevi să facă față specificului activității simultane.

BIBLIOGRAFIE:

VASILE MOLAN- *Revista de pedagogie nr. 2 - 1982*

VASILE POPA- *Aspecte ale eficientizării lecțiilor la clasele simultane*

Prof. Ioan Gheorghiță

**Școala Gimnazială "Constantin Brâncoveanu" -
Babadag**

